

Особливості державного управління в умовах перебудови системи охорони здоров'я в Україні

Іван Солоненко

*д. мед. н., професор кафедри прикладної медицини,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: solonenkoIM@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-3083-2847*

Людмила Сабліна

*к. мед. н., директорка Навчально-наукового інституту медицини,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: sablinaLV@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-6094-8587*

Vitaliy Chornenkyu

*MD, middle grade doctor, emergency medicine department,
Torbay and South Devon NHS Foundation Trust,
Torquay, Devon, Great Britain,
e-mail: vitaliy.chornenkyu@nhs.net*

Дієвість державної політики та управління з перебудови галузі охорони здоров'я є складовою національної безпеки та оцінюється за допомогою таких критеріїв, як ефективність, результативність та економічність [1]. В зв'язку з цим, головна увага при оцінці *економічності* (намаганні отримати бажані результати з найменшими затратам ресурсів), *ефективності* (співвідношенні між затратами на проведення перебудови галузі та досягнутими результатами) та *результативності* (мірі досягнення проголошених цілей) в процесі перебудови системи охорони здоров'я, яка повинна бути спрямована не на ресурси та структури, а саме на наслідки її діяльності – продукти (медичні послуги тощо) і результати (покращення стану громадського здоров'я, задоволення потреб громадян в послугах з профілактики, діагностики, лікування, реабілітації та соціальної адаптації), які створюють інституції охорони здоров'я. Для здійснення як аналізу, так і розвитку стратегії державної політики стосовно перебудови системи охорони здоров'я необхідно включити певні механізми державного управління в процес перетворень, пристосовуючи їх до конкретних суспільних потреб та можливостей, зокрема в умовах обмежених ресурсів.

Механізми державного управління – це практичні заходи, засоби, важелі, стимули, за допомогою яких органи державної влади впливають на суспільство, виробництво, соціальну систему з метою досягнення бажаних цілей. Основними механізмами державного управління, які мають найбільший вплив на діяльність галузі охорони здоров'я в умовах її перебудови відповідно до специфічних потреб та при обмежених ресурсах є наступні: фінансування галузі, організація системи охорони здоров'я на макро- та мікрорівнях, розміщення фінансових ресурсів, методи оплати виробників медичних послуг, регулювання діяльності з метою оптимального поєднання державного впливу і ринкових механізмів та соціальний маркетинг.

Механізм фінансування галузі охорони здоров'я включає в себе всі процеси та структури, що мобілізують грошові ресурси, створюючи консолідований (сукупний) бюджет, з якого оплачуються різні види діяльності галузі. До них відносяться загальні та адресні податки, страхові внески і пряма оплата пацієнта, а також інституції, які збирають кошти, чи є фондотримачами та розпорядниками (Національна служба здоров'я України, страхові організації, фонди соціального страхування тощо) та розподіляють ресурси стосовно різних пріоритетів щодо охорони громадського здоров'я і медичної допомоги [2].

Оплата виробників медичних послуг – це способи передачі зібраних коштів до постачальників послуг з охорони здоров'я (лікувально-профілактичні заклади, лікарі загальної медичної практики, медичні працівники різних форм власності тощо).

Організаційний механізм управління – це прямий або опосередкований вплив на структуру, функції, зовнішню та внутрішню взаємодію постачальників на ринках охорони здоров'я. Даний механізм включає заходи, що стимулюють конкуренцію, децентралізацію і прямий контроль постачальників, які здійснюють надання послуг через державну систему охорони здоров'я.

Розміщення фінансових ресурсів в системі охорони здоров'я – це організація стосунків між фондотримачами та виробниками послуг охорони здоров'я. В даний час в Україні запроваджена модель договірних (контрактних) відносин розподілу коштів державного бюджету на охорону здоров'я, розпорядником яких виступає Національна служба здоров'я України.

Механізм регулювання включає всі зусилля держави стосовно управління діяльністю фінансових посередників, установ та медичних працівників. Деякі регулятивні норми поширюються на ресурси (наприклад, вимоги до ліцензування), інші – на процеси (вимоги до фінансових резервів), треті – на продукти діяльності лікувально-профілактичних закладів (стандарти медичних технологій, обмеження чи заборона певних лікарських засобів), а також на ціноутворення.

Соціальний маркетинг – механізм державного управління, через який здійснюється вплив на поведінку людей (споживачів) по відношенню до здоров'я та його збереження, а також на постачальників (виключаючи заходи, які є частиною мікроструктури, тобто в межах організації окремих лікувально-профілактичних закладів, крім матеріальних стимулів) [3].

Вказані механізми державного управління дозволяють проводити аналіз ключових детермінант діяльності галузі охорони здоров'я, тобто характеризують окремі рівні структури системи і її функції, які є визначальними для ефективної діяльності загалом та є об'єктами її удосконалення відповідно до суспільних вимог.

Ключові слова: : державне управління; система охорони здоров'я; система; соціальний маркетинг; галузь охорони здоров'я.

Список використаних джерел

1. Алькема В.Г. *Управління безпекою громадського здоров'я як важливе завдання сфери національної безпеки. Менеджмент і безпека: теоретичні та прикладні аспекти: матер. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Львів, 12 травня 2021 р.). Львів: ЛьвДУВС, 2021. С. 26-28.*
2. *Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 р. № 1101 «Про утворення Національної служби здоров'я України».*
3. Солоненко І.М., Сабліна Л.В., Єна А.І. *Наукові засади перебудови управління та фінансування у сфері охорони здоров'я. Вчені записки Університету "КРОК". Серія "Економіка". 2020. № 3 (59). С. 147-156.*